

Journal of Education Studies

Volume 6
Issue 4 November-December 1976

Article 1

1-1-1976

พฤติกรรมของผู้เรียนลักษณะพิเศษ

นิรมล ชยตสาหกิจ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ชยตสาหกิจ, นิรมล (1976) "พฤติกรรมของผู้เรียนลักษณะพิเศษ," *Journal of Education Studies*: Vol. 6: Iss. 4, Article 1.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.6.4.32

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol6/iss4/1>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

พฤติกรรมของผู้เรียนลักษณะพิเศษ

นิรมล ชยตสาหกิจ

เมื่อเราพิจารณาถึงพฤติกรรมและลักษณะของผู้เรียนก่อนเข้าเรียนนั้นจะพบว่าเด็กทุกคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ มีเด็กจำนวนหนึ่งขาดพัฒนาการในระดับที่เหมาะสมสำหรับการเข้าเรียนอาจมีความแตกต่างในบางด้านออกไปมากเมื่อเทียบกับเกณฑ์ปกติของเด็กในวัยเดียวกันและวัฒนธรรมเดียวกัน จนไม่สามารถจะเรียนรวมกลุ่มกับเด็กอื่นในทุกด้านพร้อมกันได้ถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนนั้น เราพิจารณาโดยใช้เกณฑ์ใหญ่ ๆ คือ

เกณฑ์แรก เป็นความแตกต่างระหว่างตัวเด็กเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติของเด็กกลุ่มใหญ่ในวัยเดียวกัน เช่น เด็กอายุ 6 ปี โดยทั่วไปควรจะออกเสียงพูดได้ชัด แต่เด็กคนหนึ่งยังออกเสียงไม่ชัด ดังนั้นจะถือว่าแตกต่างไปจากเกณฑ์ปกติ ของกลุ่มอายุเดียวกันในวัฒนธรรมเดียวกัน

เกณฑ์ที่สองคือเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในตัวเด็กคนหนึ่ง ๆ เอง เช่น เด็กอายุ 6 ปี มีระดับสติปัญญาสูงเหมาะสำหรับการเรียน ในชั้นประถมปีที่หนึ่ง แต่เด็กยังร้องไห้หาแม่ทุกวันเมื่อมาโรงเรียน เช่นนี้เราจะเห็นว่าระดับสติปัญญาที่พัฒนาการถึงระดับที่เหมาะสมก็จริง แต่ทางด้านอารมณ์นั้นยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสม กล่าวคือยังต้องการความพึ่งพาแม่มากซึ่งเด็กในวัยนี้ควร มีความเป็นอิสระในตัวเองพอที่จะ ไม่กระทำพฤติกรรมดังกล่าว ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความแตกต่างในด้านใดในระดับที่มากหรือน้อยก็ตาม เด็กทุกคนพึงมีโอกาสได้รับการศึกษาตามสิทธิมนุษยชน ในเป้าหมายของการศึกษาทุกระดับนั้นก็มุ่งที่จะให้เด็กทุกคนได้รับการส่งเสริมในทุกด้านอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้นถึงแม้ว่าเด็กจะมีความแตกต่างออกไปเป็นพิเศษในด้านใดก็ตามยังคงมีสิทธิที่จะได้รับความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษา คือควรได้รับโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพของเขาด้วย การจัดหลักสูตร วิธีการสอนและอุปกรณ์การศึกษาที่เอื้อ

อำนวยความสะดวกแก่สภาพของผู้เรียน ดังนั้นการที่ครูจะมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความแตกต่างออกไปเป็นลักษณะพิเศษของผู้เรียน คงจะช่วยให้ครูสามารถ ตัดสินใจในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนได้ดีขึ้น

ความหมายของเด็กพิเศษ (Exceptional Children)

คำว่าเด็กพิเศษนั้นหมายถึงเด็กที่มีความแตกต่างออกไปจากเกณฑ์ปกติของเด็กทั่วไป ในด้านชีววิทยา สรีระ สังคม และอารมณ์ ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการบริการหรือการศึกษาที่เป็นพิเศษแตกต่างไปจากธรรมดา ความแตกต่างจากเกณฑ์ปกตินั้นจะเป็นไปในด้านสูงหรือต่ำก็ได้ เช่น เด็กฉลาดเป็นเด็กที่มี IQ สูงกว่าเด็กในเกณฑ์ปกติ ส่วนเด็กปัญญาอ่อนเป็นเด็กที่มี IQ ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ เป็นต้น ดังนั้นคำว่าเด็กพิเศษจึงมีความหมายที่กว้าง รวมเด็กประเภทต่าง ๆ คือ เด็กฉลาด เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางโสตสัมผัส เด็กที่มีความบกพร่องทางจักษุสัมผัส เด็กที่มีความผิดปกติทางการพูด เด็กที่มีความบกพร่องทางสมองและร่างกาย เด็กที่ขาดความสามารถในการเรียนรู้เฉพาะอย่าง เด็กที่มีความผิดปกติทางอารมณ์ และการปรับตัว

การศึกษาพิเศษ

การศึกษาพิเศษนั้นเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้หลักสูตรและการดำเนินการสอน ตลอดจนการใช้อุปกรณ์ ได้สอดคล้องกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างเป็นพิเศษออกไปจากนักเรียนส่วนรวมกลุ่มใหญ่ อย่างไรก็ตามหลักสูตรที่ใช้กับเด็กพิเศษนั้นมิได้แตกต่างไปจากหลักสูตรที่ใช้กับเด็กปกติอย่างสิ้นเชิง เป็นการปรับปรุงให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมโดยอาจมีการเพิ่มบางอย่างมากขึ้นหรือลดบางอย่างลง แต่ว่าหาวิธีการและอุปกรณ์เฉพาะ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การปรับปรุงหลักสูตรก็เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้เหมาะสำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาพิเศษรายบุคคลอันจะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของเด็ก ความจำเป็นที่จะรับการศึกษาพิเศษของเด็กแต่ละคนนั้นก็ขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่างของเด็กเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติและประเภทของปัญหา เช่น ในห้องเรียนห้องหนึ่งของโรงเรียนปกติครูอาจพบว่ามเด็กที่พูดไม่ชัด ก็อาจจัดให้เด็กเรียนเพิ่มเติมด้านการฝึกพูดสัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง การรับบริการเป็นพิเศษ

ที่ต่างออกไปจากเด็กธรรมดาเช่นนี้ เรียกว่ารับบริการด้านการศึกษาพิเศษ หรือเด็กหูหนวกเรียน
 ในชั้นพิเศษสำหรับเด็กหูหนวก ครูที่สอนวิชาการก็จะดูแลตอบสนองความต้องการของเด็กพร้อม
 ทั้งสอนฝึกฝน. ตักเป็นพิเศษในด้านการเรียน อ่าน การพูด ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา สอน
 วิธีการสื่อความหมายทางภาษาอื่นๆ ฯลฯ สิ่งที่เด็กหูหนวกได้รับการช่วยเหลือเป็นพิเศษทางด้าน
 ภาษาย่อมมากกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดซึ่งเรียนอยู่ในชั้นปกติ

**การจัดการศึกษาพิเศษอาจมีโปรแกรมหลายแบบตามความเหมาะสมอาจแบ่งเป็น
 ประเภทใหญ่ ๆ ได้คือ**

1. บุคลากรพิเศษที่มาช่วยเป็นครั้งคราว (*itinerant personal*) บุคลากรพวกนี้
 อาจจะมาช่วยครูประจำชั้นเฉพาะบางวิชาหรือการสอนบางด้าน อาจจะประจำอยู่ในโรงเรียน
 หนึ่งและช่วยเหลือครูในชั้นต่างๆ หรืออาจเดินทางไปช่วยบริหารในโรงเรียนต่างๆ บุคลากร
 เหล่านี้ได้แก่ ครูสอนการฝึกพูด (Speech therapists) นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา
 โรงเรียน ครูสอนซ่อมเสริมการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ซึ่งมาช่วยในเฉพาะกรณี

2. ชั้นพิเศษและห้องเรียนเพื่อซ่อมเสริม (*Special Class and Resource Room*)
 การจัดการศึกษาพิเศษนี้อาจจะจัดให้เด็กพิเศษกลุ่มหนึ่งเรียนร่วมกัน โดยเฉพาะห้องหนึ่งใน
 โรงเรียนธรรมดา เรียกว่าชั้นพิเศษ เช่น ชั้นเด็กฉลาด ชั้นเด็กเรียนช้า เป็นต้น ในบางกรณี
 อาจมีการจัดให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนเดียวกัน แต่บางชั่วโมงหรือบาง
 วิชาเด็กพิเศษจะแยกออกมาเรียนซ่อมเสริมกับครูพิเศษเฉพาะที่นั่น เช่น เด็กตาบอดเรียน
 ร่วมกับเด็กปกติ แต่บางครั้งจะแยกมาเรียนการใช้อักษรเบรลล์ต่างหาก

3. โรงเรียนพิเศษ (*Special Schools*) จัดขึ้นเพื่อเด็กพิเศษประเภทใดประเภท
 หนึ่งโดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนสอนคนปัญญาอ่อน เป็นต้น

4. โรงพยาบาลและศูนย์บำบัด เด็กพิเศษที่ยังคงต้องการความช่วยเหลือด้านการ
 รักษาทางแพทย์พร้อม ๆ กับการศึกษานั้น ในโรงพยาบาลบางแห่งอาจจัดชั้นเรียนขึ้นเป็นพิเศษ
 หรือจัดให้มีครูสอนที่เตียงพยาบาลของเด็ก

เด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเด็กพิเศษ นั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลายสาขาวิชาได้แก่ จิตวิทยา สังคมวิทยา สรีระวิทยา แพทยศาสตร์ และการศึกษา ต่างกลุ่มก็อาจให้ความหมายแก่เด็กพิเศษแต่ละประเภทตามแนวความคิด และปัญหาที่ทำการศึกษาค้นคว้า การจัดกลุ่มเด็กพิเศษนั้นอาจจำแนกตามความแตกต่างจากเกณฑ์ปกติของเด็กแต่ละท่าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านประสาทสัมผัส ด้านสรีระ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการแสดงออกของพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อความสะดวกในด้านการจัดการศึกษา จึงขอเสนอเด็กพิเศษประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้เฉพาะอย่าง (Specific Learning Disabilities)

เด็กในประเภทนี้คือเด็กที่ยังอยู่ในห้องเรียนปกติ มีร่างกาย ระดับสติปัญญาปกติ ประสาทสัมผัส อารมณ์ และการปรับตัวปกติ แต่ขาดความสามารถในการเรียนรู้เฉพาะอย่าง เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข การรับรู้ การสะกด การเข้าใจภาษาและการใช้ภาษา ฯลฯ

การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กประเภทนี้คือ ฝึกกลไกในการรับรู้ของประสาทสัมผัส ด้านต่าง ๆ ฝึกการอ่าน การสะกด ความเข้าใจทางภาษา เป็นต้น

2. เด็กที่มีความผิดปกติทางการพูด

เราจะพิจารณาว่าการพูดของบุคคลนั้นผิดปกติหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์ใหญ่ ๆ 3 ข้อ คือ เมื่อการพูดนั้นมีความแตกต่างออกไปอย่างชัดเจนจนสามารถเรียกร้อง ความสนใจจากผู้อื่นมาสู่การพูดนั้น เมื่อการพูดนั้นก่อให้เกิดอุปสรรคในการติดต่อสื่อสาร หรือ เมื่อการพูดนั้นก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่ผู้พูดเอง

เด็กที่มีความผิดปกติทางการพูดนั้นมีอยู่โดยทั่วไปในโรงเรียนปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับชั้นอนุบาล และประถมศึกษา การพูดผิดปกติแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทคือ

2.1 การออกเสียงพูดผิดปกติ (Articulation Disorders) คือการออกเสียงพูดที่ไม่ชัดเจนตามเกณฑ์มาตรฐานของภาษาไทย

- (1) การใช้เสียงหนึ่งแทนอีกเสียงหนึ่งเช่น หมุน เป็น หมม
- (2) การขาดเสียงไตเสียงหนึ่งในพยางค์หรือคำ เช่น กระจิบ เป็น กระจิ

- (3) การแปลงเสียงหนึ่งให้เพี้ยนไปเป็นอีกเสียงหนึ่ง เช่น ราว เป็น ลาด เสือ เป็น เจือ
- (4) การเติมเสียงที่ไม่มีในพยางค์หรือคำ ๆ นั้นลงไปเวลาพูด เช่น สำคัญ เป็น สำมะคัญ

2.2 ความผิดปกติของคุณภาพเสียง ได้แก่ เสียงแหบ เสียงห้าวเกินไป เสียงสูงหรือต่ำเกินไป เสียงสั้น เป็นต้น

2.3 การพูดติดอ่าง (Stuttering) คือการพูดที่ผิดปกติในคำของจังหวะเวลาและความคล่องในความต่อเนื่องของการพูด การพูดติดอ่างนี้ผู้พูดอาจจะพูดติดตะกุกตะกักที่เฉพาะเสียงพยัญชนะหรือสระเฉพาะตัวหนึ่ง พยางค์หนึ่ง คำหนึ่ง หรือประโยคหนึ่ง ๆ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความตึงเครียดทางอารมณ์

2.4 มีพัฒนาการทางการพูดช้ากว่าปกติ คือ การที่เด็กขาดความสามารถในการเข้าใจและการใช้ภาษา ตลอดจนการเริ่มพูดได้นั้นช้ากว่าเกณฑ์ปกติ เนื่องจากอาจมีปัญหาด้านอารมณ์ ระดับสติปัญญาต่ำ มีความบกพร่องทางโสตสัมผัส ขาดคนที่พูดด้วย มีพยาธิสภาพทางสมอง และมีความผิดปกติของต่อม

2.5 การพูดผิดปกติซึ่งเนื่องมาจากความบกพร่องของสรีระ ได้แก่ ความบกพร่องของโสตสัมผัส เพดานโหว่ และความบกพร่องของสมอง

ในโรงเรียนปกติทั่วไปพบว่า เด็กที่มีความผิดปกติทางการพูดนั้นมีจำนวนสูงกว่าเด็กพิเศษประเภทอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่มีปัญหาในการออกเสียงพูดผิดปกติมีจำนวนมากที่สุด

3. เด็กฉลาด (Gifted Child) คือเด็กที่มีความสามารถเหนือเด็กอื่น ๆ ในด้านการค้นคว้าหาข้อมูล มีความคิดได้ในระดับสูงกว่าอายุจริง และมีความสามารถในการจัดให้ข้อมูลมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใหม่ เทอร์แมน ได้ให้คำนิยามด้านระดับสติปัญญาว่าเป็นเด็กที่มี IQ สูงกว่า 140 เด็กฉลาดที่เรียนในชั้นเรียนปกติ อาจจะเบื่อหน่ายต่อบทเรียนที่

ดำเนินไปอย่างช้า ๆ มีการทบทวนมาก และไม่ทำลายความคิด จนอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการปรับตัวได้ ดังนั้นในการจัดการสอนแก่เด็กฉลาดนั้นจึงส่งเสริมให้เด็กฉลาดได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยจัดอุปกรณ์การศึกษาและการค้นคว้าให้มากพอ มีครูซึ่งเป็นผู้คอยแนะนำด้านวิชาการ และส่งเสริมให้เรียนรู้การคิดในแบบกระจาย (divergent thinking) คือ มีความคล่องในการคิด มีความยืดหยุ่นในการคิด และมีการคิดริเริ่มในสิ่งที่แปลกใหม่ บวกกับความสามารถในการเปลี่ยนแปลง คือ การให้คำนิยามใหม่ ปรับปรุงใหม่ และจัดหาความสัมพันธ์ใหม่ของข้อมูล

การจัดการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กฉลาดคือ (1) จัดให้เข้าเรียนเร็วขึ้นเช่น เข้าโรงเรียนเร็ว เลื่อนข้ามชั้น สอบรวมชั้น เป็นต้น (2) ส่งเสริมให้มีแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้มาก (3) จัดห้องเรียนชั้นพิเศษหรือโรงเรียนพิเศษ

4. เด็กปัญญาอ่อน คือ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ การจัดการศึกษานั้นแตกต่างกันออกไปตามระดับสติปัญญาของเด็ก การจัดประเภทนิยมเรียกตามระดับความมากน้อยของความแตกต่างทางสติปัญญาเช่น mild, moderate, severe และ profound ส่วนทางด้านการศึกษาใช้นิยมจัดประเภทดังนี้คือ

4.1 เด็กเรียนช้า (Slow Learners) ระดับ IQ 80-90 เด็กประเภทนี้อาจยังคงเรียนอยู่ในชั้นเรียนปกติ เรียนรู้ได้ช้ากว่าเด็กโดยทั่วไป ครูจะช่วยเด็กได้โดยการสอนซ่อมเสริมในวิชาต่าง ๆ

4.2 เด็กที่สามารถรับการศึกษาได้ (Educable Mentally Retarded) ระดับ IQ 50-55 ถึง 75-79 เด็กประเภทนี้มักแยกไปเรียนในชั้นพิเศษ ในโรงเรียนปกติ หรือในโรงเรียนพิเศษ สามารถรับความรู้ทางวิชาการได้เล็กน้อย ประมาณชั้นประถมต้น ฝึกทักษะทางสังคมและการประกอบอาชีพได้ หัดเดินทางคนเดียวไปตามสถานที่ซึ่งคุ้นเคยได้

4.3 เด็กที่สามารถรับการศึกษาได้ (Trainable Mentally Retarded) ระดับ IQ ระหว่าง 30-35 ถึง 50-55 มักเรียนอยู่ในโรงเรียนพิเศษ สามารถพูดโต้ตอบได้ ฝึกฝนทักษะในการช่วยตัวเองและฝึกนิสัยในความเป็นอยู่ของชีวิตประจำวันได้

44. **เด็กที่ช่วยตัวเองไม่ได้ (Totally Dependent)** ระดับ IQ ต่ำกว่า 25 หรือ 30 มักอยู่ในโรงเรียนพิเศษที่มีสถานพยาบาลด้วยหรืออยู่ตามบ้าน เด็กประเภทนี้มักมีปัญหาทางด้านพัฒนาการของร่างกายประกอบด้วย สามารถฝึกฝนในด้านการช่วยตัวเองได้น้อยมากหรือเกือบไม่ได้เลย จำเป็นต้องมีผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญญาอ่อนคือ (1) ทางด้านพันธุกรรม ได้แก่ความต้อยของยีนส์ความผิดปกติของโครโมโซมส์ สารเคมีในร่างกายผิดปกติ เป็นต้น (2) อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในระยะก่อนคลอดถึงเวลาคลอด (3) ความขาดแคลนในสภาพแวดล้อม เช่น ขาดอาหารที่มีคุณประโยชน์ ขาดแรงจูงใจหรือการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในระยะแรก (4) สาเหตุอื่นๆ เช่น โรคภัยไข้เจ็บในวัยทารก อุบัติเหตุ เป็นต้น

5. **เด็กที่มีความบกพร่องทางด้านโสตสัมผัส** ความบกพร่องของการรับรู้ทางโสตสัมผัสแบ่งออกเป็นหลายระดับด้วยกันตั้งแต่บกพร่องเล็กน้อยจนกระทั่งถึงระดับที่ไม่ได้ยินเสียงเลย คือ

Slight	20 ถึง 40 dB	มีความลำบากในการฟังเสียงพูดเบาๆ มักพบว่ามีปัญหาในด้านการเรียนภาษา
Mild	41 ถึง 55 dB	เข้าใจการพูดสนทนาได้ในระยะห่าง 3 – 4 ฟุต ซึ่งพูดโดยมองหน้ากันเมื่อมีการสอนหรือการอภิปรายในห้องเรียนอาจได้ยินเพียง 50%
Marked	56 ถึง 70 dB	อาจได้ยินเสียงสนทนาที่ดังพอ มีปัญหาในการร่วมอภิปรายกลุ่มมักมีปัญหาทางการพูด ผิดปกติ การเข้าใจและการใช้ภาษามีคำศัพท์จำนวนจำกัด
Severe	71 ถึง 90 dB	อาจได้ยินเสียงที่เกิดขึ้นห่างจากหูระยะ 1 ฟุต อาจสามารถแยกเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ แยกเสียงสระได้ แต่แยกเสียงพยัญชนะได้เพียงบางตัว การพูดกับการใช้ภาษามีความบกพร่องและมีแนวโน้มที่จะเสื่อมลงเรื่อยๆ

เนื่องจากความบกพร่องทางโสตสัมผัสมีหลายระดับ การจัดโปรแกรมจึงขึ้นอยู่กับระดับการได้ยินและระดับสติปัญญาของเด็ก เด็กที่ไม่สามารถได้ยินเสียงได้ จะได้รับการช่วยเหลือโดยให้ใส่เครื่องขยายเสียง (hearing aids) เพื่อช่วยให้ได้ยินชัดเจนขึ้น ถ้ายังพบปัญหาได้เร็วและใส่เครื่องช่วยได้ยินได้เร็วเท่าไรก็ยิ่งเป็นการช่วยให้เด็กได้มีความก้าวหน้าของการทางภาษาและทางสติปัญญาได้ทันกับเด็กในเกณฑ์ปกติและ สามารถเข้าเรียนร่วมชั้นกับเด็กโดยทั่วไปได้โดยได้รับการสอนซ่อมเสริมทางคำณ การฝึกพูด การฝึกการฟัง เพิ่มเติม

ส่วนเด็กหูหนวกซึ่งเป็นเด็กที่เกิดมาโดยไม่สามารถได้ยินเสียง หรือสูญเสียการรับรู้ทางโสตสัมผัสก่อนพูดได้และก่อนที่จะเข้าใจภาษา บางคนอาจใช้ประโยชน์จากเครื่องช่วยได้ยินได้ บางคนก็ใช้ไม่ได้จึงต้องจัดให้เรียนในชั้นพิเศษ หรือในโรงเรียนพิเศษ โดยมีการฝึกฝนอย่างมากทางด้าน การฝึกการฟัง การฝึกพูด การอ่าน การพูด (Speech – reading) หรืออ่านริมฝีปากขณะที่พูดกัน วิธีการสอนเด็กหูหนวกนั้นอาจใช้ทั้ง การพูด การสะกดคำด้วยนิ้วมือ (finger spelling) และการทำท่าทาง (sign language) หรืออาจใช้วิธีการเหล่านั้นผสมกัน

ผลเสียของการไม่ได้ยินคือ เป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านการพูด การเข้าใจภาษา การศึกษาเชิงนามธรรม และพัฒนาการทำสติปัญญา ดังนั้นเด็กที่สูญเสียการรับรู้ทางโสตสัมผัสก่อนอายุ 2 – 5 ปี จึงเป็นเด็กที่มีการเรียนในระดับต่ำกว่าเด็กในเกณฑ์ปกติ

6. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กประเภทนี้จัดแบ่งออกได้ตามระดับของความบกพร่องของจักษุสัมผัสคือ

6.1 เด็กที่มีความบกพร่องทางจักษุสัมผัส ซึ่งเมื่อได้รับการรักษาทางการแพทย์แล้ว ก็สามารถเรียนรู้ได้โดยการรับรู้ทางสายตา ไม่ต้องรับการช่วยเหลือในลักษณะการศึกษาพิเศษ กลุ่มนี้จึงถือว่าเป็นปกติ

6.2 เด็กที่มีความบกพร่องทางจักษุสัมผัสซึ่งแม้ว่าจะได้รับการบำบัดรักษาทางการแพทย์แล้วก็ตาม ยังไม่สามารถรับรู้ทางสายตาถึงขนาดเรียนรู้ได้เท่ากับเด็กทั่วไป ใช้สายตาได้เพียงแต่น้อย แต่ยังไม่ถึงขั้นตาบอด บางครั้งยังคงเรียนในชั้นเรียนปกติได้และรับการสอนซ่อมเสริมเป็นพิเศษ

6.3 เด็กที่ไม่สามารถรับรู้ทางจักษุสัมผัสเพียงพอเพื่อการเรียนรู้ได้ กลุ่มนี้เรียกว่าตาบอด เด็กตาบอดนั้นโดยทั่วไปมีระดับสติปัญญาปกติ สามารถเรียนทางวิชาการกับเด็กปกติได้ หรือเรียนในชั้นพิเศษและโรงเรียนพิเศษ หลักสูตรสำหรับคนตาบอดนั้นยังคงเหมือนกับหลักสูตรของเด็กปกติ แต่ต่างกันในด้านที่เด็กตาบอดนั้น จะเน้นการฝึกการใช้ประสาทสัมผัสส่วนอื่น ๆ เป็นสื่อในการรับรู้และการเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษาที่ดัดแปลงบ้าง การอ่านการเขียนใช้อักษรเบรลล์ (Braille) หรือใช้การฟังเทปบันทึกเสียงอ่านตำรา (talking books) คนตาบอดจึงสามารถเรียนทางวิชาการได้ในระดับสูงเท่ากับคนปกติ

สาเหตุของการตาบอด ได้แก่ การติดเชื้อโกโนเรียเมื่อเป็นทารกแรกคลอด โรคซิฟิลิส การอักเสบของลูกตาในวัยเด็กซึ่งเกิดจากการติดเชื้อ โรคจิตสีดวงตาและอุบัติเหตุ

7. เด็กที่มีความบกพร่องทางสมองและร่างกาย เด็กที่จัดอยู่ในกลุ่มประเภทนี้มีอาการและสาเหตุต่างๆ กัน ได้แก่ เด็กที่มีความบกพร่องทางสมองซึ่งเรียกเด็กกลุ่มนี้ว่าพวก Cerebral Palsy (PC) มีพยาธิสภาพของสมองส่วนกลางซึ่งควบคุมการทำงานด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย อาการอื่นๆ ที่สัมพันธ์กับความบกพร่องทางสมองแบบนี้คือ การพูดผิดปกติ ปัญญาอ่อน ความบกพร่องทางร่างกาย การควบคุมการทรงตัวและการเคลื่อนไหว อาจมีอาการมากหรือน้อยแล้วแต่กรณี ดังนั้นการศึกษาสำหรับเด็กประเภทนี้จึงประสบความสำเร็จยากพอสมควรเนื่องจากมีปัญหามากมาย ฉสมกันทั้งทางด้านสภาพร่างกาย สุขภาพ และสติปัญญา เด็กบางคนอาจมาร่วมเรียนในชั้นปกติได้ บางคนอาจอยู่ตามบ้าน ในโรงพยาบาลหรือศูนย์บำบัด

นอกจากนี้ยังมีเด็กที่มีปัญหาทางความบกพร่องของประสาทสมองและร่างกายอันเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวและการเรียน ตลอดจนอาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปรับตัวของเด็กได้แก่ ร่างกายพิการ (Crippled) โครงกระดูกและรูปร่างผิดปกติอาการต่างๆ ที่เกิดจากความบกพร่องของประสาทและสมองส่วนใดส่วนหนึ่ง โรคลมชักและโรควัยไข้เจ็บ

อันเรื้อรังหรือทิ้งผลให้เกิดความผิดปกติ เช่น โรคโปลิโอ วัณโรค โรคเกี่ยวกับระบบการหายใจ โรคเบาหวาน โรคหัวใจ และปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆ

การช่วยเหลือต่อเด็กเหล่านี้กระทำโดยคำนึงถึงระดับสติปัญญา สภาวะทางร่างกาย จึงมีการจัดหลักสูตรให้มีลักษณะยืดหยุ่นเพื่อให้เหมาะสมแก่ผู้เรียนเฉพาะกรณี ปัญหาที่จะต้องป้องกันและระมัดระวังคือปัญหาทางด้านสุขภาพจิต จึงควรส่งเสริมให้เด็กเหล่านี้ได้รับการเป็นที่ยอมรับ มีความรู้สึกปลอดภัย มีความรู้สึกยกย่องตัวเอง เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป ซึ่งอาจช่วยได้โดยใช้การแนะแนวและการหาสิ่งชดเชยเพื่อให้เด็กเกิดความพึงพอใจ

8. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และการปรับตัว เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์คือเด็กที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้และมักมีปัญหาในการปรับตัว มีหลายระดับตั้งแต่เด็กที่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้เป็นบางครั้งบางคราวจนกระทั่งถึงระดับเป็นโรคจิต โรคประสาท ในด้านการปรับตัวในสังคมก็เช่นกัน มีตั้งแต่ระดับการปรับตัวที่ไม่ดีเพียงเล็กน้อยถึงขั้นปัญหาด้านอายุอาชญากร

การแสดงออกทางพฤติกรรม มีหลายรูปแบบทั้งจากสาเหตุเดียวกันหรือสาเหตุต่าง ๆ กัน กล่าวคือพฤติกรรมอาจเป็นไปในด้านก้าวร้าว ถอยหนี หรือต่อต้านชัดเจน ปัญหาทางอารมณ์นั้นเกิดขึ้นได้กับเด็กโดยทั่วไปทุกประเภท ไม่ว่าจะมึระดับสติปัญญาสูงหรือต่ำ ร่างกายปกติหรือไม่ปกติ อาจเป็นเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง แต่ทว่าส่วนมากมักจะพบว่าเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ และการปรับตัวนั้นจะมีปัญหาทางด้านการเรียนด้วย การแสดงออกทางพฤติกรรมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบตามสมการนี้คือ

พฤติกรรม = องค์ประกอบส่วนบุคคล ซึ่งปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือ

$$B = f(PE)$$

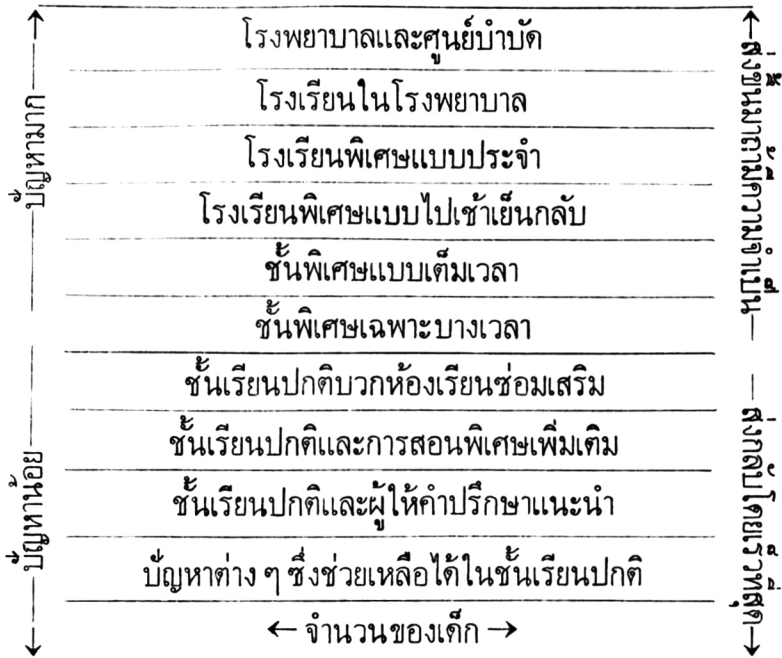
การช่วยเหลือแก่เด็กประเภทนี้คือแก้ไขสาเหตุและสภาวะเหล่านั้นเพื่อลดปัญหาในการปรับตัว อาจใช้วิธีการแนะแนวแก่ตัวเด็กและครอบครัว การปรับพฤติกรรม จิตบำบัด ส่วนในด้านการเรียนนั้น ครูอาจจะต้องปรับปรุงหลักสูตร และอุปกรณ์การศึกษาบางประการ

พร้อมทั้งจัดการสอนซ่อมเสริมในบางวิชา ในบางกรณีอาจจะต้องให้เด็ก ไปอยู่ในโรงพยาบาล หรือในสถานอบรมเป็นการชั่วคราวเพื่อลดความขัดแย้งระหว่างตัวเด็กกับสังคม

9. **เด็กที่ขาดแคลนในสภาพแวดล้อม** เด็กที่มีความเป็นอยู่ห่างไกลจากความเจริญของบ้านเมือง เด็กที่ขาดแคลนคุณประโยชน์ทางอาหาร อาจทำให้สมองไม่พัฒนาการเต็มที่ โดยเฉพาะระยะ 2 ปีแรก เด็กที่ขาดการกระตุ้นให้เรียนรู้ขั้นพื้นฐานในระยะแรกก่อนถึงวัยเข้าโรงเรียนมักจะพบว่าเมื่อเข้าโรงเรียนแล้วจะเรียนไม่เข้าใจและไม่ใฝ่ผลอันนำมาสู่ความสูญเสียไปทางการศึกษา จากการวิจัยพบว่าสาเหตุหนึ่งของเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำคือเนื่องมาจากความขาดแคลนในสภาพแวดล้อม รัฐบาลในหลายๆ ประเทศยอมรับว่าการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในระยะแรกของชีวิตนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เด็กได้รับผลดีทางด้านการศึกษาเมื่อถึงวัยเล่าเรียน และมีการสนับสนุนส่งเสริมการอำนวยความสะดวกให้เด็กในวัยก่อนเข้าโรงเรียน ได้รับการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้มากขึ้น

ลำดับขั้นของการบริการด้านการศึกษาพิเศษ การให้บริการทางด้านการศึกษาพิเศษนั้นเริ่มตั้งแต่ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดในชั้นเรียนปกติและจำนวนของเด็กที่รับบริการในระดับนี้มีมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับระดับอื่น ส่วนระดับที่บริการสำหรับเด็กที่มีปัญหาหนักที่สุดคือโรงพยาบาลและศูนย์บำบัด ซึ่งจำนวนของเด็กที่จะต้องรับบริการในระดับนี้อาจมีไม่มากนัก เมื่อครูพบว่าเด็กในชั้นคนใดคนหนึ่งมีปัญหาด้านหนึ่งเกิดขึ้น ถ้าครูไม่สามารถช่วยเหลือด้วยตนเองได้ อาจขอความช่วยเหลือไปยังบุคลากรอื่น การส่งเด็กไปเพื่อรับการช่วยเหลือตามลำดับขั้นต่อ ๆ ไปนั้นจะกระทำเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น และพยายามให้เด็กได้กลับคืนมาสู่กลุ่มของเขาในชั้นเรียนปกติโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น เมื่อเด็กป่วยหนัก อาจจะต้องรับการรักษาในโรงพยาบาล เมื่อพักฟื้นตามสมควรแล้วก็ให้เด็กรีบกลับมาเรียนโดยเร็วที่สุดตั้งแผนการลำดับขั้นของการบริการด้านการศึกษาพิเศษดังต่อไปนี้

ลำดับชั้นของการจัดบริการการศึกษาพิเศษ

ในปัจจุบันมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้เด็กพิเศษประเภทต่างๆ ได้มีโอกาสเรียนหนังสือ และมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อป้องกันมิให้เด็กพิเศษแยกตัวออกไปจากสังคม โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เขาได้พัฒนาขึ้นในสังคมปกติ เรียนรู้การปรับตัว และการบำเพ็ญประโยชน์ในสังคมส่วนรวมในฐานะที่เขาเป็นสมาชิกคนหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่จะทำงานกับเด็กพิเศษในชั้นเรียนปกติ

1. ตัดสินใจว่าหลักสูตรของโรงเรียนและบุคลากรที่มีอยู่นั้นเหมาะสมกับเด็กหรือไม่
2. ทำการศึกษาเด็กโดยบันทึกข้อมูลด้านต่างๆ เกี่ยวกับเด็กเพื่อเป็นเครื่องแนบสำหรับการสอนและเพื่อการใช้โดยบุคลากรอื่น ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็ก

3. ทำงานร่วมมือ ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง ในการวางแผนการสอน และกิจกรรมสำหรับเด็ก
 4. ควรส่งเด็กไปให้ได้รับการตรวจสอบและประเมิน เมื่อพบว่า มีพฤติกรรมที่มีความแตกต่างจากเด็กกลุ่มใหญ่
 5. ขอคำแนะนำ และความช่วยเหลือจาก บุคคลที่มีความรู้หรือ ได้รับการฝึกฝนในสาขาพิเศษแขนงต่างๆ เมื่อมีความจำเป็นพิเศษสำหรับเด็ก
 6. ตระหนักถึงความจำกัดของบุคคล คือครูคนเดียวไม่สามารถรู้และทำได้ทุกอย่าง การช่วยเหลือเด็กโดยตัวครูเองนั้น ควรกระทำต่อเมื่อแน่ใจว่ามีความรู้และความสามารถเพียงพอในตำแหน่งนั้น
 7. ควรย้ายเด็กออกจากโรงเรียนเมื่อเห็นว่ารับภาระไม่ไหว ควรปรึกษาผู้ปกครอง ในการวางแผนที่จะนำส่งเด็ก เพื่อขอรับบริการจากที่อื่นต่อไปซึ่งมีความเหมาะสมกว่า
-